

KØN, HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE

A photograph with a yellow tint showing a woman in a wheelchair smiling and talking to a man whose back is to the camera. The woman is holding a folder or clipboard. The background is a blurred office or meeting room.

11:36

LARS BRINK THOMSEN
JAN HØGELUND

11:36

KØN, HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE I 2010

LARS BRINK THOMSEN
JAN HØGELUND

KØBENHAVN 2011
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

KØN, HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE I 2010
Afdelingsleder: Lisbeth Pedersen
Afdelingen for beskæftigelse og integration

ISSN: 1396-1810
e-ISBN: 978-87-7119-053-3

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Sigrid Olsson
Netpublikation

© 2011 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Hørluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.
Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's
publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	INDLEDNING OG SAMMENFATNING	9
	Årsager til kønsforskelle på handicapområdet	10
	Data	12
	Handicapbegrebet	13
	Sammenfatning	13
2	KØNSFORSKELLE PÅ HANDICAPOMRÅDET	17
	Handicapandel	17
	Beskæftigelse	20
	Særlige vilkår	22
	Kendskab til ordninger	24
	Arbejdsgiverens indsats	27
	Oplevede muligheder på arbejdsmarkedet	28

Tilbageføringsalder	29
Jobsøgning	32
BILAG	35
Bilag til kapitel 2	35
LITTERATUR	39
SFI-RAPPORTER SIDEN 2010	41

FORORD

Denne undersøgelse belyser beskæftigelsessituationen for personer med handicap ud fra et kønsperspektiv. Blandt andet undersøger vi, hvor stor en andel af hvert køn der har et handicap, og hvilke handicapter det drejer sig om. Vi undersøger desuden, om der er beskæftigelsesmæssige kønsforskelle blandt personer med og uden handicap, og om der er forskel på, hvor ofte de to køn bliver ansat på særlige vilkår, og hvor ofte de får stillet hjælpemidler til rådighed. Herudover undersøger vi, om der er kønsforskelle i forhold til kendskab til beskæftigelsesrettede ordninger for personer med handicap, arbejdsgivernes indsats med hensyn til at tilbyde og iværksætte forskellige former for tilpasning af arbejdsforholdene, tilbagetrækningsalder og jobsøgning. Formålet er at belyse, i hvor høj grad vi kan forklare kønsforskelle blandt personer med handicap på arbejdsmarkedet med, at kønnene har forskellige lidelser i form af fx fysiske handicap, psykiske handicap eller sygdomme, og især, om der findes kønsforskelle, selv når vi tager højde for faktorer som handicapter.

Rapporten er udarbejdet i forbindelse med SFI-rapporten *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2010* (Thomsen & Høgelund, 2011) og bygger på data fra Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse i 2010. Rapporten er kommenteret af forsker Jane Greve, Rockwool Fondens Forskningsenhed. Vi takker for gode og konstruktive kommentarer.

Den er udarbejdet af forskningsassistent cand.oecon. Lars Brink Thomsen og seniorforsker cand.polit., ph.d. Jan Høgelund, som også har været projektleder. Undersøgelsen blev igangsat i forbindelse med arbejdet i følgegruppen til Danske Handicaporganisationers projekt om køn, handicap og beskæftigelse, og den er finansieret af Specialfunktionen for ligestilling.

København, oktober 2011

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

I rapporten *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2010* (Thomsen & Høgelund, 2011) undersøgte SFI beskæftigelsesudviklingen og -situationen for personer med handicap bl.a. med hensyn til ansættelse på særlige vilkår, kendskab til beskæftigelsesrettede ordninger og tilbagetrækningsalder. I denne rapport tager vi udgangspunkt i analyserne fra denne tidligere undersøgelse, men fokuserer på kønsforskelle i beskæftigelsessituationen.

Undersøgelsen bygger på spørgeskemaoplysninger, som er indsamlet i forbindelse med Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse fra 1. kvartal af 2010. Datamaterialet omfatter oplysninger om 19.199 personer.

Undersøgelsen viser, at en større andel kvinder end mænd har et selv vurderet handicap eller længerevarende helbredsproblem. 18,5 pct. af kvinderne oplyser, at de har et handicap, mod 13,3 pct. af mændene. Der er også forskel på, hvilke lidelser mænd og kvinder har. Mens mænd i højere grad lider af livsstilssygdomme som diabetes og kredsløbsproblemer, har kvinder i højere grad problemer med bevægeapparatet og psykiske lidelser.

Vi finder, at kvinder med handicap har en lavere sandsynlighed for at være i beskæftigelse end mænd med handicap. Selv når vi tager højde for, at kvinder har andre handicapter og lidelser end mænd, er

der en forskel i beskæftigelsesandelen. Blandt personer uden handicap er der ingen forskel mellem mænds og kvinders beskæftigelsesandel.

I undersøgelsen har vi spurgt personer med handicap, om de er ansat på særlige vilkår, fx i et fleksjob, løntilskudsjob for førtidspensionister el. lign. Kvinderne er i højere grad end mændene ansat i sådanne job, men vi viser, at dette kan tilskrives forskelle i de lidelser, mænd og kvinder har.

De væsentligste handicapkompenserende ordninger er fleksjobordningen, ordningen om mulighed for personlig assistance og ordningen om økonomisk støtte til arbejdsredskaber eller andre hjælpemidler. Kendskabet til fleksjobordningen er højere blandt kvinderne, mens der ikke er kønsforskelle i kendskabet til ordningen om personlig assistance og ordningen om økonomisk støtte til hjælpemidler.

Både personer med og uden handicap er blevet spurgt om, hvornår de forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Vi ser, at kvinder med handicap forventer at trække sig tilbage tidligere end mænd med handicap. Den samme tendens gør sig gældende blandt personer uden handicap. Det ser med andre ord ikke ud til, at der i denne sammenhæng er forskel på personer med og uden handicap.

INDLEDNING OG SAMMENFATNING

Den eksisterende viden om sammenhængen mellem køn og arbejdsmarkedet for personer med handicap i Danmark er begrænset. Flere undersøgelser viser dog, at mænd med handicap oftere er i beskæftigelse end kvinder med handicap (Bengtsson, 2008; Larsen, Schademan & Høgelund, 2008; Larsen, Jonassen & Høgelund, 2009; Müller, Høgelund & Geerdsen, 2006; Thomsen & Høgelund, 2011).

Denne rapport bidrager med ny viden om kønsforskelle i forhold til beskæftigelse for personer med handicap på flere områder. Eksempelvis ser vi på kønsforskelle blandt personer med handicap med hensyn til ansættelse på særlige vilkår, anvendelse af støtte og hjælpemidler i arbejdet, forventet tilbagetrækningsalder og jobsøgning.

Rapportens analyser er beskrivende. For personer med handicap belyser vi sammenhænge mellem køn og forhold på arbejdsmarkedet primært ved brug af tabeller. Det betyder, at vi kun i meget begrænset omfang bidrager til at afdække baggrunden for kønsforskellene. Eksempelvis kan kønsforskelle i forhold til, hvor ofte kvinder og mænd får tilpasset deres arbejdsforhold, skyldes forskelle inden for de erhverv, kvinder og mænd typisk arbejder i. Sådanne forskelle kan tænkes at påvirke risikoen for fysisk og psykisk nedslidning og dermed behovet for at få tilpasset arbejdsforholdene. Nedenfor gennemgår vi et par hypoteser, som potentielt kan bidrage til at forklare nogle af kønsforskellene på arbejdsmarkedet blandt personer med handicap. Sammenholdt med under-

søgelsens resultater kan hypoteserne være med til at klarlægge interessante problemstillinger og analyser, som kan behandles i fremtidige undersøgelser.

ÅRSAGER TIL KØNSFORSKELLE PÅ HANDICAPOMRÅDET

I dette afsnit gennemgår vi fire forhold, som kan bidrage til at forklare kønsforskelle på arbejdsmarkedet blandt personer med handicap. De fire mulige forklaringer, "Det kønsopdelte arbejdsmarked", "Kønsforskelle i selv vurderet helbred", "Faktorer på jobbet" og "Faktorer i hjemmet", er ikke udtømmende; der findes formentlig også andre forhold, der kan bidrage til at forklare kønsforskelle.

DET KØNSOPDELTE ARBEJDSMARKED

Det danske arbejdsmarked er stærkt kønsopdelt. Mænd og kvinder arbejder i meget forskellige jobfunktioner (jf. Emerek & Holt, 2008). Både horisontalt, dvs. mellem brancher og sektorer, og vertikalt, dvs. i hierarkierne inden for den enkelte branche eller sektor, er der kønsforskelle. Det viser sig bl.a. ved, at mænd er overrepræsenterede i staten og den private sektor, mens kvinder er overrepræsenterede i amter og kommuner. I Holt m.fl. (2006) ses, at ca. 80 pct. af alle mænd er ansat i den private sektor, mens 40 pct. af alle kvinder er ansat i den kommunale/amtslige sektor. Mere relevant for en analyse af køn og handicap er, at kvinder er overrepræsenterede i hovedbranchen "Offentlig myndighed og personlig service", mens mænd er overrepræsenterede i industrien og landbruget. Den vertikale kønsopdeling findes ved at sammenligne mænds og kvinders lederandele inden for hovedgrupper af brancher. I samtlige brancher er sandsynligheden for at være leder som mand mellem halvdelen og tre gange så høj som sandsynligheden for at være leder som kvinde.

Denne kønsopdeling på arbejdsmarkedet kan tænkes at resultere i kønsbetingede forskelle i forhold til risikoen for nedslidning. Bengtsson (2008) beskæftiger sig bl.a. med køns- og aldersforskelle, samt hvordan og hvor handicap opstår, og finder, at risikoen for at få et handicap ved nedslidning er den samme for mænd og kvinder indtil 30-års-alderen. Derefter stiger risikoen for kvinder relativt i forhold til mændenes. Denne tendens kan skyldes, at kvinderne arbejder i mere nedslidende erhverv

end mændene. Den kan også tænkes at skyldes biologiske og fysiske forskelle mellem mænd og kvinder, fx forskelle i muskelstyrke. En ligeledes stigende tendens for kvinder viser sig, når sandsynligheden for at få et handicap, som skyldes arbejde, undersøges. Bengtsson (2008) viser således, at kvinder mellem 25 og 54 år har en større risiko end mænd for at få et handicap på arbejdet. Ud over risikoen for nedslidning på det lønnede arbejde er kvinder yderligere eksponeret for potentiel nedslidning i det ulønnede arbejde i hjemmet. Undersøgelser har vist, at kvinder sammenlagt har mindre fritid end mænd, når både det lønnede og ulønnede arbejde tages i betragtning (jf. Deding & Lausten, 2008; Lausten & Sjørup, 2003). Kønsforskelle i nedslidning kan tænkes at generere kønsforskelle i tilknytningen til arbejdsmarkedet, fx med hensyn til beskæftigelsesgrad og behov for ansættelse på særlige vilkår og tilpasninger af arbejdsforholdene.

KØNSFORSKELLE I SELVVURDERET HELBRED

I denne og tidligere undersøgelser har vi spurgt folk, om de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem. Kønsforskelle i, hvornår man vurderer at have et handicap eller længerevarende helbredsproblem, kan tænkes at påvirke resultaterne i vores undersøgelser. Bengtsson & Greve (2004) finder, at kvinder signifikant oftere end mænd har en målt funktionsnedsættelse. Forfatterne finder også, at andelen af kvinder med en alvorlig funktionsnedsættelse er dobbelt så høj som andelen blandt mænd, mens der ikke er forskel på andelen af kvinder og mænd med en mindre funktionsnedsættelse. Dette kan selvfølgelig skyldes, at kvinder i højere grad end mænd har et handicap eller helbredsproblem (jf. fx hypotesen om kønsforskelle i forhold til nedslidning), men det kan også være en konsekvens af, at kvinder oplever deres lidelse anderledes end mænd. I begge tilfælde vil det formentlig reducere tilknytningen til og positionen på arbejdsmarkedet og øge behovet for ansættelse på særlige vilkår og tilpasninger af arbejdsforholdene.

FAKTORER PÅ JOBBET

Larsen (2008) undersøger, hvilken påvirkning forskellige faktorer har på tilbagetrækningsalderen for mænd og kvinder. Disse resultater kan medvirke til at forklare forskellene i kønnenes ønsker og præferencer for at arbejde og dermed forklare eventuelle beskæftigelsesforskelle mellem

mænd og kvinder med handicap. Undersøgelsen viser bl.a., at højere indkomst for både mænd og kvinder betyder en senere tilbagetrækningsalder. Idet mænd gennemsnitligt tjener mere end kvinder, kan dette bidrage til at forklare mænds senere tilbagetrækning. Dette resultat vil sandsynligvis kunne analogiseres til handicapområdet. En person med en høj indkomst vil i højere grad arbejde trods handicap eller helbredsproblemer. Samme undersøgelse viser, at autonomi på arbejdet og det at have underordnede spiller en rolle for tilbagetrækningsalderen. Dette viser, at den vertikale kønsopdeling på arbejdsmarkedet, hvor mænd oftere er ledere, kan have betydning for både mænds og kvinders forskellige tilbagetrækningsalder. Den vertikale kønsopdeling kan derfor også tænkes at påvirke beskæftigelsessituationen for mænd og kvinder med handicap eller helbredsproblemer.

FAKTORER I HJEMMET

Lige som faktorer på arbejdet kan virke som enten ”pull”- eller ”push”-faktorer i forhold til at fastholde personer med handicap i beskæftigelse, er der ligeledes forskellige faktorer i hjemmet, som har betydning for, i hvor høj grad personer med handicap vil have præferencer for at arbejde. Vi har ovenfor nævnt, at kvinder i højere grad end mænd har ulønnet arbejde i hjemmet i form af rengøring, madlavning og lignende. Det kan hænge sammen med, at mænd i højere grad end kvinder betragter sig som hovedforsørgere for familien, mens mange kvinder betragter sig som medforsørgere. Det kan bevirke, at mænd med handicap har en større modvilje mod at forlade arbejdsmarkedet på trods af deres handicap.

DATA

Undersøgelsen er baseret på data fra Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse, hvis formål er at belyse befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. Arbejdskraftundersøgelsen er en spørgeskemaundersøgelse, der udføres hvert kvartal blandt den voksne befolkning i Danmark i alderen 15-74 år. I forbindelse med Arbejdskraftundersøgelsen i første kvartal af 2010 har vi tilføjet en række spørgsmål om handicap m.v., som bliver stillet til personer i alderen 15-64 år. Danmarks Statistik udtrak i dette kvartal ca. 27.600 personer, hvoraf 19.199 deltog i undersøgelsen.

Til vores spørgeskemaundersøgelser har vi tilkoblet yderligere data fra Danmarks Statistiks registre med supplerende oplysninger om bl.a. uddannelse, civilstand og lignende.

HANDICAPBEGREBET

Begrebet ”handicap” er ifølge World Health Organization (WHO) (2001) relationelt. Det betyder, at der bliver skelnet mellem en funktionsbegrænsning og et handicap. Der er tale om et handicap, hvis en person har en funktionsbegrænsning, som medfører, at der er ting, personen ikke kan gøre. Det er med andre ord en forudsætning for at have et handicap, at personen påvirkes socialt eller arbejdsmæssigt af sin funktionsnedsættelse. En funktionsnedsættelse giver ikke i sig selv anledning til et handicap – først i mødet med omgivelserne vil omstændighederne afgøre, om der opstår et handicap eller ej.

I denne rapport benytter vi et selvvurderet handicapbegreb. Personerne i undersøgelsen bliver spurgt, om de har et handicap eller længe-revarende helbredsproblem, og om der i så fald er tale om et større eller mindre handicap. Personer, som svarer ja til dette, bliver kategoriseret som personer med handicap. Dette begreb er meget bredt, idet kronisk syge personer også er inkluderet, selv om de ikke nødvendigvis har et handicap ifølge WHO’s definitioner.

SAMMENFATNING

FLERE KVINDER MED HANDICAP

En større andel af kvinderne end mændene i Danmark har et selv-vurderet handicap. Mens 13,3 pct. af mændene oplyser, at de har et handicap eller længe-revarende helbredsproblem, er den tilsvarende andel blandt kvinderne 18,5 pct. Vi ser også, at kvinderne i højere grad end mændene vurderer deres lidelse som et større handicap.

Der er forskel på typen af mænds og kvinders handicap. Mændene lider i højere grad af sygdomme som diabetes og kredsløbsproblemer, mens kvinderne i højere grad end mændene har problemer med bevægeapparatet og psykiske lidelser.

FÆRRE BESKÆFTIGEDE KVINDER MED HANDICAP

Kvinder med handicap er beskæftiget i væsentligt mindre grad end mænd med handicap. Mens beskæftigelsesandelen blandt mændene er 52,1 pct., er den tilsvarende andel for kvinder 42,6 pct. Selv når der tages højde for kønsforskelle i fx handicaptypen og uddannelsesniveau, har kvinder med handicap en lavere sandsynlighed for at være i beskæftigelse end mændene. I 2010 ser vi, til forskel fra tidligere år, ingen kønsforskelle i beskæftigelsen blandt personer uden handicap.

FORKLARING PÅ KØNSFORSKELLE I ANSÆTTELSE PÅ SÆRLIGE VILKÅR

26,2 pct. af kvinderne med handicap er ansat på særlige vilkår, fx i et fleksjob, løntilskudsjob for førtidspensionister eller et aftalebaseret skånejob. Det er en væsentligt større andel end blandt mænd med handicap, hvoraf 19,5 pct. er ansat på særlige vilkår. Dog forsvinder disse kønsforskelle, når man tager højde for, at mænd og kvinder har forskellige typer af handicap.

KVINDERNE KENDER FLEKSJOBORDNINGEN BEDST

De væsentligste handicapkompenserende ordninger er fleksjobordningen, ordningen om personlig assistance og ordningen om økonomisk støtte til arbejdsredskaber eller andre hjælpemidler. Kendskabet til fleksjobordningen er højere blandt kvinderne, mens der ikke er forskelle i kendskabet til ordningen om personlig assistance. Der er heller ikke kønsforskelle i forhold til søgning om økonomisk støtte.

INDSATSEN AFHÆNGER AF HANDICAPTYPEN

Vi har undersøgt, om beskæftigede personer med handicap har fået tilbudt og iværksat indsatser som fx nedsat arbejdstid, fleksible arbejdsvilkår samt, om de har behov for sådanne indsatser, uden at de er blevet tilbudt og iværksat. En langt større andel kvinder end mænd har fået tilbudt og iværksat sådanne indsatser. Når vi tager højde for kvinders og mænds forskellige handicaptyper, er der dog ingen forskel. Der er heller ikke væsentlige kønsforskelle i forhold til udækkede behov for indsatser.

KVINDER MERE HÆMMEDE I FORHOLD TIL AVANCEMENT

Spørger man alle de beskæftigede kvinder med handicap, om de mener, at deres handicap hæmmer dem i forhold til avancement, svarer 17,5 pct. bekræftende. Det er væsentligt flere end de tilsvarende 10,3 pct. blandt mændene. Der er til gengæld ikke væsentlige forskelle i andelen af mænd og kvinder, som mener, at de er hæmmede i forhold til at opnå et bedre eller mere selvstændigt arbejde.

KVINDER FORVENTER TIDLIGERE TILBAGETRÆKNING END MÆND

En større andel af kvinderne end mændene med handicap mener, at deres handicap vil betyde, at de trækker sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet. Vi har bedt de beskæftigede personer med og uden handicap vurdere deres forventede tilbagetrækningsalder og ser, at en større andel af kvinder end af mænd forventer at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, inden de fylder 61. Denne tendens findes både blandt personer med og uden handicap.

KVINDER UDEN HANDICAP HAR STØRRE JOBSØGNINGSAKTIVITET END MÆND

Vi har spurgt alle personer, som har været i beskæftigelse inden for de seneste 10 år, om hhv., hvor mange arbejdspladser de har været ansat på, og hvor mange stillinger de havde søgt for at få de pågældende job. Det viser sig, at der ikke er væsentlige forskelle i jobsøgningsaktiviteten blandt mænd og kvinder med handicap. Derimod ser vi, at mænd uden handicap søger væsentligt færre job end kvinder uden handicap.

KØNSFORSKELLE PÅ HANDICAPOMRÅDET

HANDICAPANDEL

Væsentligt flere kvinder end mænd har et handicap eller et længerevarende helbredsproblem i 2010. I Tabel 2.1 ser vi andelen af personer af de to køn, som har svaret bekræftende på spørgsmålet om, hvorvidt de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem. Blandt mændene er denne andel på 13,3 pct., mens den er 18,5 pct. blandt kvinderne. Denne overrepræsentation af kvinder blandt personer med handicap genser vi i tidligere undersøgelser (jf. Bengtsson, 2008; Larsen, Schademan & Høgelund, 2008) samt i *Den Nationale Sundhedsprofil 2010* (jf. Christensen m.fl., 2011), som viser, at mænd har bedre selv vurderet helbred, fysisk helbred, mentalt helbred, og at mænd i mindre grad er stressede, føler smerter og ubehag og sjældnere har en langvarig sygdom.

Tabel 2.2 viser andelen af personer med handicap, som har svaret, at de enten har et mindre eller større handicap. Her kan vi se, at de kvindelige personer med handicap i signifikant højere grad udgøres af personer med større handicap.

I Kapitel 1 har vi beskrevet en række forhold, der kan medvirke til at forklare, at en større andel kvinder har et handicap, og at kvindernes handicap ofte er større. En mulig forklaring er, at kvinderne arbejder i andre jobtyper end mændene og derfor har en højere risiko for at blive nedslidte på deres arbejde. En anden mulig forklaring på de højere ande-

le er, at kvinder er mere pessimistiske omkring deres helbred og generelt vurderer det dårligere end mændene (jf. Bengtsson & Greve, 2004). Denne hypotese understøttes af, at den gennemsnitlige levetid er længere for kvinder end for mænd, hvilket tyder på, at kvinder objektivt set har et bedre helbred end mænd.¹

TABEL 2.1

Andel af befolkningen i alderen 16-64 år, som har et handicap eller et længe-revarende helbredsproblem. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
Andel med handicap	13,3	18,5	15,9
Opvægtet beregningsgrundlag	1.781.779	1.752.450	3.534.229
Uvægtet beregningsgrundlag	8.268	9.194	17.462

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

TABEL 2.2

Personer med handicap i alderen 16-64 år fordelt efter handicappets størrelse. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
Andel med mindre handicap	45,0	36,6	40,2
Andel med større handicap	55,0	63,4	59,9
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	236.641	323.546	560.187
Uvægtet beregningsgrundlag	1.117	1.647	2.764

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

I Tabel 2.3 ser vi nærmere på forskelle i fordelingen på handicaptyper blandt mænd og kvinder. Her er personerne med handicap blevet bedt om at oplyse den dominerende handicapdimension. Kvinderne har især problemer med bevægeapparatet (arme, hænder, ryg og nakke) og har i

1. Det er paradoksalt, at kvinder har et dårligere helbred end mænd, men en længere gennemsnitslevetid. Det kan dog muligvis i et vist omfang tilskrives de forskellige lidelser, mænd og kvinder har. Mænd har i højere grad livsstilssygdomme med en høj dødelighed, mens kvinder har problemer med bevægeapparatet, hvilket ikke er livstruende.

højere grad end mændene psykiske lidelser, mens mændene i højere grad end kvinderne lider af sygdomme som sukkersyge, diabetes og problemer med hjerte, blodtryk eller kredsløb.

TABEL 2.3

Personer med handicap i alderen 16-64 år fordelt efter 16 handicap-dimensioner. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
1. Problemer med arme eller hænder (inkl. gigtproblemer)	4,8	10,3	8,0
2. Problemer med ben eller fødder (inkl. gigtproblemer)	11,0	10,5	10,7
3. Problemer med ryg eller nakke (inkl. gigtproblemer)	25,5	29,1	27,6
4. Blind eller synsnedsættelse også ved brug af kontaktlinser eller briller	1,7	0,8	1,2
5. Døv eller nedsat hørelse (også ved brug af høreapparat)	1,6	1,2	1,3
6. Talebesvær	0,1	0,0	0,1
7. Hudlidelse, allergi	1,6	1,6	1,6
8. Åndedrætsbesvær (herunder astma og bronkitis)	4,5	3,1	3,7
9. Problemer med hjerte, blodtryk eller kredsløb	9,7	4,2	6,5
10. Problemer med mave, lever, nyrer, fordøjelse	3,3	1,6	2,3
11. Sukkersyge, diabetes	5,7	2,4	3,8
12. Epilepsi, anfald	1,0	1,1	1,0
13. Psykisk sygdom eller sindslidelse (herunder depression)	12,8	15,7	14,5
14. Udviklingshæmmede og hjerne-skadede	2,9	1,8	2,3
15. Andre fremadskridende sygdomme (herunder fx kræft, sklerose, hiv og Parkinsons sygdom)	4,9	6,7	5,9
16. Andre længerevarende helbreds-problemer.	9,1	10,2	9,7
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	236.641	323.546	560.187
Uvægtet beregningsgrundlag	1.117	1.647	2.764

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

I Tabel 2.4 er handicaptyperne slået sammen til fire dimensioner, hvilket giver et klarere billede af kønsforskellene. 50,0 pct. af kvinderne og 42,6

af mændene har et mobilitetsproblem, mens 40,8 pct. af mændene og 31,3 pct. af kvinderne lider af sygdomme. 16,0 pct. af kvinderne og 13,2 pct. af mændene har psykiske lidelser.

TABEL 2.4

Personer med handicap i alderen 16-64 år fordelt efter fire handicapdimensioner. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
Mobilitet (1-3)	42,6	50,7	47,3
Sanser og kommunikation (4-6)	3,5	2,0	2,6
Psykiske lidelser (13)	13,2	16,0	14,8
Sygdomme (7-12) og (15-16)	40,8	31,3	35,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	229.802	317.621	547.423
Uvægtet beregningsgrundlag	1.092	1.611	2.703

Anm.: Tabellen omfatter ikke personer med hjerneskade og udviklingshæmmede (14). Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

BESKÆFTIGELSE

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd har tidligere undersøgt beskæftigelsesudviklingen for personer med handicap mellem 2002 og 2010 (Thomsen & Høgelund, 2011), men uden at analysere kønsforskelle. I Larsen, Schademan & Høgelund (2008) har man, på baggrund af en survey fra 2006, fundet, at kvinder med handicap i væsentligt mindre grad end mænd er i beskæftigelse. Dette resultat finder vi også i 2010 (jf. Tabel 2.5), hvor vi ser, at beskæftigelsesandelen for kvinder med handicap er 42,6 pct., mens andelen for mænd med handicap er 52,1 pct. Blandt personer uden handicap er beskæftigelsesandelen derimod ikke forskellig for mænd og kvinder, hvilket betyder, at beskæftigelsessituationen for kvinder med handicap sammenlignet med mænd er dårligere end for kvinder på arbejdsmarkedet generelt.²

Vi har ovenfor set, at der er væsentlige forskelle på mænd og kvinder med handicap. Både med hensyn til handicappets størrelse og

2. Dette bekræftes af en regression, hvor hhv. køn, handicapstatus og deres interaktion er inkluderet som forklarende variable. Vi har benyttet både en lineær sandsynlighedsmodel og en logit-model.

type. Spørgsmålet er, om forskelle i typen og størrelsen af handicappet kan forklare kønsforskellene i beskæftigelsesgraden blandt personer med handicap. Typen af handicappet kan tænkes at påvirke beskæftigelsen, dels fordi de krav, der stilles i mange job, kan være sværere at leve op til med nogle typer af handicap end andre, dels fordi muligheden for at kompensere visse former for handicap, fx via hjælpemidler, kan være bedre end for andre former for handicap. Derfor har vi analyseret beskæftigelsen med en multivariat-analyse i bilagstabel B2.1, hvor vi har taget højde for størrelsen og typen af handicap.³ Desuden tager vi højde for personkarakteristika som alder, uddannelse og civilstand. Ved at tage højde for uddannelse kan vi til dels korrigere for den horisontale kønsopdeling, idet uddannelse i et vist omfang afspejler, hvilken branche personen er/har været beskæftiget i.

Selv efter at have taget højde for disse forskelle ser vi, at kvinder med handicap har en lavere sandsynlighed for at være i beskæftigelse end mænd med handicap.

Årsager, som vi ikke her kan kontrollere for, er den vertikale kønsopdeling på arbejdsmarkedet og faktorer på jobbet og i hjemmet. Idet kvinderne oftere er lavere lønnede end mændene, i mindre grad har autonomi og i mindre grad er ansat i lederstillinger, vil deres incitamenter til at arbejde sandsynligvis være mindre end mændenes (jf. Larsen, 2008). Det kan betyde, at mænd, som får et handicap i løbet af deres karriere, i højere grad end kvinderne vil kæmpe for at beholde deres job.

Det er et bemærkelsesværdigt resultat, at der kun er kønsforskelle i beskæftigelsen blandt personer med handicap og ikke blandt personer uden handicap. I tidligere undersøgelser har der været væsentlige kønsforskelle (i 2005 og 2008) i beskæftigelsen,⁴ også blandt personer uden handicap, men i 2010 er forskellen for personer uden handicap stort set forsvundet (forskellen er ikke statistisk signifikant). Det tyder på, at de meget diskuteret kønsforskelle i arbejdsmarkedstilknytningen for mænd og kvinder generelt i 2010 faktisk drives af forskelle blandt den mindre del af befolkningen (15,9 pct.), som har et selv vurderet handicap eller længerevarende helbredsproblem. Det tyder på, at der vil kunne op-

3. Vi har benyttet en logit-model med beskæftigelsesstatus som afhængig variabel og personkarakteristika som handicapstørrelse, handicapstype, uddannelse, alder og civilstand som forklarende variable.

4. Beskæftigelsesandelen blandt mænd uden handicap var 83,3 pct. i 2005 og 84,6 pct. i 2008. Blandt kvinder uden handicap var beskæftigelsesandelen 77,3 pct. i 2005 og 78,1 pct. i 2008.

nås en udjævning af de generelle kønsforskelle i arbejdsmarkedstilknytningen ved at rette en indsats mod denne gruppe.

TABEL 2.5

Andel personer med handicap i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse. Opdelt efter køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
<i>Personer med handicap</i>			
Andel beskæftigede	52,1	42,6***	46,6
Opvægtet beregningsgrundlag	236.592	323.143	559.735
Uvægtet beregningsgrundlag	1.116	1.644	2.760
<i>Personer uden handicap</i>			
Andel beskæftigede	78,0	76,6	77,3
Opvægtet beregningsgrundlag	1.542.281	1.423.848	2.966.129
Uvægtet beregningsgrundlag	7.135	7.524	14.659

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

SÆRLIGE VILKÅR

Der findes forskellige ordninger om ansættelse på særlige vilkår, som kan være relevante for personer med handicap. Det drejer sig om:

- Fleksjob
- Løntilskud til førtidspensionister (tidligere kaldet skånejob)
- Aftalebaseret skånejob uden kommunal inddragelse
- Beskyttet arbejde⁵
- Arbejdsprøvning/revalidering.

I dette afsnit har vi undersøgt udbredelsen af ovenstående ordninger blandt kønnene. Tabel 2.6 viser, at der er væsentlig forskel på, hvor ofte kvinder og mænd er ansat på særlige vilkår. 19,5 pct. af de beskæftigede

5. Beskyttet arbejde kan både anses for at være en social foranstaltning og en form for beskæftigelse (Bengtsson, 2009). Vi har afgrænset denne analyse til personer, som har oplyst, at de er i beskæftigelse. Derfor anser vi her beskyttet arbejde for at være en form for beskæftigelse på særlige vilkår.

mænd med handicap er ansat på særlige vilkår, mens dette gælder hele 26,2 pct. af de beskæftigede kvinder med handicap.

Ud over de ovennævnte ordninger kan arbejdsgiveren, med eller uden tilskud, tilbyde hjælpemidler eller andre støtteforanstaltninger til personer med handicap. Der kan være tale om specielle tekniske hjælpemidler, men også foranstaltninger som nedsat arbejdstid eller støtte fra arbejdsgiver og kollegaer. I Tabel 2.7 ser vi, at de kvindelige personer med handicap i beskæftigelse i signifikant højere grad end mændene har hjælpemidler, foranstaltninger eller støtte i deres erhvervsarbejde. 19,9 pct. af kvinderne har hjælpemidler, mens det samme kun gælder 10,7 pct. af mændene.

Årsagen til disse forskelle kan muligvis være, at mænd og kvinder har forskellige lidelser (jf. Tabel 2.4). Vi har set, at kvinder i højere grad har problemer med bevægeapparatet end mænd, hvilket må formodes at være nemmere at afhjælpe i en arbejdssituation end fx livsstilssygdomme, som mænd i højere grad lider af.

Derfor har vi undersøgt, om der stadig er kønsforskelle i andelen ansat på særlige vilkår (bilagstabel B2.2) og andelen med hjælpemidler (bilagstabel B2.4), efter at der er taget højde for handicaptypen. Det viser sig, at forskellene i andelen på særlige vilkår, men ikke andelen med hjælpemidler kan forklares af handicaptypen.

Selv om vi også tager højde for handicapstørrelsen og andre personkarakteristika (bilagstabel B2.3 og B2.5), finder vi stadig, at kvinder har en højere sandsynlighed for at have hjælpemidler i arbejdet end mænd. Vi kan derfor konkludere, at forskelle i mænds og kvinders lidelser sandsynligvis har betydning for, hvor ofte mænd og kvinder anvender de beskæftigelsesrettede ordninger. Vi må derimod søge andre forklaringer på den højere andel af kvinder, som har hjælpemidler i arbejdet.

TABEL 2.6

Andel beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år, som er ansat på særlige vilkår. Opdelt efter køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder*	I alt
Andel ansat på særlige vilkår	19,5	26,2	23,0
Opvægtet beregningsgrundlag	123.159	136.824	259.983
Uvægtet beregningsgrundlag	555	703	1.258

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

TABEL 2.7

Andel beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år med hjælpemiddel, foranstaltning eller støtte i deres erhvervsarbejde som følge af helbredsproblemet. Opdelt efter køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder**	I alt
Hjælpemiddel eller anden støtte	10,7	19,9	15,6
Opvægtet beregningsgrundlag	117.628	132.801	250.429
Uvægtet beregningsgrundlag	536	684	1.220

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

KENDSKAB TIL ORDNINGER

I dette afsnit undersøger vi kendskabet til de mest væsentlige beskæftigelsesrettede støtteordninger blandt personer med handicap. Det drejer sig om fleksjobordningen, ordningen om mulighed for personlig assistance og ordningen om økonomisk støtte til arbejdsredskaber eller andre hjælpemidler.

Vi har, som i de tidligere undersøgelser (Larsen, Schademan & Høgelund, 2008; Thomsen & Høgelund, 2011), valgt at definere kendskabet til ordningerne som andelen af personer i ordningens målgruppe, der kender ordningen. For fleksjobordningens vedkommende er målgruppen defineret som alle personer, der har en varig nedsættelse af ar-

bejdsevnen. Da dette svarer til undersøgelsens handicapbegreb,⁶ har vi valgt at lade samtlige personer med handicap indgå i målgruppen for fleksjobordningen. I målgruppen ser vi bort fra personer, som allerede benytter eller har benyttet ordningen.

I Tabel 2.8 ses, at kvindernes kendskab til fleksjobordningen er væsentligt bedre end mændenes. 81 pct. af kvinderne i målgruppen kender ordningen, mens den tilsvarende andel blandt mændene kun er 71,8 pct. En medvirkende årsag til dette kan være, at kvinder oftere end mænd er i kontakt med kommunale sagsbehandlere på fx jobcentret. I Høgelund, Filges & Jensen (2003) finder forfatterne, at der er større sandsynlighed for, at kvinder bliver langvarigt sygemeldte end mænd. Dette betyder, at de oftere er i berøring med det kommunale system i forbindelse med opfølgningssamtaler vedr. sygedagpenge, hvor de også har mulighed for at få information om fx fleksjobordningen.

TABEL 2.8

Andel af målgruppen for fleksjobordningen i alderen 16-64 år, som har kendskab til ordningen. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
Kender, men har ikke benyttet	71,8	81,0	77,1
Kender ikke	28,2	19,0	22,9
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	207.657	277.703	485.360
Uvægtet beregningsgrundlag	978	1.420	2.398

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en chi²-test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

Målgruppen til ordningen om personlig assistance til personer med handicap i erhverv er defineret i Thomsen & Høgelund (2011). Der er tale om personer med handicap, som har svaret, at de har brug for støtte eller yderligere støtte for at kunne udføre erhvervsarbejde. Alle handicaptyper er inkluderet i målgruppen som følge af en lovændring i 2007, som udvidede ordningen fra kun at omfatte personer med fysiske lidelser til også at omfatte personer med psykiske lidelser. Der ser ikke ud til at være væsentlige kønsforskelle i kendskabet til ordningen med personlig assistance (jf. Tabel 2.9).

6. Personer, som har svaret ”ja” til, at de har et handicap eller længerevarende helbredsproblem.

TABEL 2.9

Andel af målgruppen for ordningen om personlig assistance i alderen 16-64 år, som har kendskab til ordningen. Opdelt efter køn. Målgruppe efter lovændring. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
Kender, men har ikke benyttet	28,1	26,6	27,1
Kender ikke	71,9	73,4	72,9
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	33.951	72.831	106.782
Uvægtet beregningsgrundlag	156	326	482

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

Ordningen med økonomisk støtte til arbejdsredskaber retter sig mod personer, som allerede er i beskæftigelse, eller personer, som den kan hjælpe til at komme ind på arbejdsmarkedet. Derfor defineres målgruppen, som ovenfor, ved personer med handicap, som har svaret, at de har brug for støtte eller yderligere støtte for at kunne udføre erhvervsarbejde. Disse personer kan bl.a. få økonomisk støtte til arbejdspladsindretning og lignende. Vi har spurgt, hvor mange der har søgt om støtte via denne ordning og hhv. fået støtte eller afslag. Der er ikke kønsforskelle i anvendelsen af denne ordning blandt målgruppen (jf. Tabel 2.10).

TABEL 2.10

Personer i målgruppen for ordningen om økonomisk støtte til arbejdsredskaber i alderen 16-64 år fordelt efter, om de har søgt støtte eller ej. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
Har søgt og fået støtte	14,2	12,8	13,2
Har søgt, men ikke fået støtte	3,7	7,4	6,2
Har ikke søgt om støtte	82,1	79,8	80,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	34.147	74.178	108.325
Uvægtet beregningsgrundlag	159	332	491

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

ARBEJDSGIVERENS INDSATS

Vi belyser arbejdsgivernes indsats over for personer med handicap ved at spørge personerne med handicap i beskæftigelse, om de er blevet tilbudt følgende former for hjælpemidler eller støtteforanstaltninger:

- Tilpassede arbejdsforhold, fx en speciel stol eller andet arbejdsredskab
- Nedsat arbejdstid
- Særlige arbejdsopgaver, hvor der tages hensyn til handicap
- Fleksible arbejdsvilkår med fx flere pauser
- En personlig hjælper
- Andet.

Vi koncentrerer os kun om andelen af personer med handicap i beskæftigelse, som samlet set har fået tilbudt én eller flere af de seks ovenstående typer af støtteforanstaltninger, og om denne/disse er blevet iværksat. I Tabel 2.11 kan vi se, at en større andel af kvinderne end af mændene har modtaget en indsats. Kontrollerer vi, som ovenfor i afsnittet om særlige vilkår for handicaptypen, ser vi, at kønsforskellene også her forsvinder, når der tages højde for forskelle i handicaptypen.

TABEL 2.11

Andel beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år, som er blevet tilbudt og har fået én eller flere former for hjælpemidler eller støtteforanstaltninger af deres arbejdsgiver. Opdelt efter køn. Sæsonkorregeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
Indsats tilbudt og iværksat	34,1	46,9	40,8
Opvægtet beregningsgrundlag	123.194	137.597	260.791
Uvægtet beregningsgrundlag	556	708	1.264

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

Til spørgsmålene om de ovenfor nævnte indsatser har respondenterne mulighed for at svare, at de ikke har fået tilbudt indsatsen, men har et behov for den. I Tabel 2.12 er de seks spørgsmål samlet til én andel af personer, som svarede, at de havde behov for én eller flere af de seks indsatser. Vi ser, at der ikke er signifikant forskel mellem kønnene.

TABEL 2.12

Andel beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år, som har et udækket behov for én eller flere former for hjælpemidler eller støtteforanstaltninger. Opdelt efter køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
Har udækket behov	8,6	12,2	10,5
Opvægtet beregningsgrundlag	123.194	137.597	260.791
Uvægtet beregningsgrundlag	556	708	1.264

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

OPLEVEDE MULIGHEDER PÅ ARBEJDSMARKEDET

Vi har spurgt respondenterne, om de føler sig hæmmet i forhold til advancement, opnåelse af bedre arbejde og opnåelse af mere selvstændigt arbejde og ser i Tabel 2.13, at beskæftigede kvinder med handicap oplever, at de er mere hæmmede med hensyn til advancement end deres mandlige kollegaer. Der er jf. Tabel 2.14 og Tabel 2.15 ikke forskel på, hvor ofte mænd og kvinder svarer, at deres handicap hæmmer dem med hensyn til opnåelse af bedre arbejde og mere selvstændigt arbejde.

TABEL 2.13

Beskæftigede personer med et handicap i alderen 16-64 år fordelt efter, om de oplever, at deres helbredsproblem eller handicap har hæmmet med hensyn til advancement. Opdelt efter køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder*	I alt
Ja	10,3	17,5	14,1
Nej	79,5	74,5	76,8
Ved ikke	10,2	8,0	9,0
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	123.194	137.597	260.791
Uvægtet beregningsgrundlag	556	708	1.264

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

TABEL 2.14

Beskæftigede personer med et handicap i alderen 16-64 år fordelt efter, om de mener, at deres helbredsproblem eller handicap har hæmmet dem med hensyn til at opnå bedre arbejde. Opdelt efter køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
Ja	16,0	19,8	18,0
Nej	75,8	73,2	74,5
Ved ikke	8,2	7,0	7,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	123.194	137.597	260.791
Uvægtet beregningsgrundlag	556	708	1.264

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

TABEL 2.15

Beskæftigede personer med et handicap i alderen 16-64 år fordelt efter, om de oplever, at deres helbredsproblem eller handicap har hæmmet dem med hensyn til at opnå mere selvstændigt arbejde. Opdelt efter køn. Sæsonkorrigeret beskæftigelse. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
Ja	13,0	17,0	15,1
Nej	79,6	75,5	77,4
Ved ikke	7,4	7,5	7,4
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	123.194	137.597	260.791
Uvægtet beregningsgrundlag	556	708	1.264

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

TILBAGETRÆKNINGSALDER

For at analysere, hvilken betydning handicap har for beskæftigede⁷ mænds og kvinders vurdering af, hvornår de kan eller vil trække sig tilba-

7. I dette afsnit har vi udvidet definitionen af beskæftigede personer til at omfatte personer, som i øjeblikket er i beskæftigelse, og personer, som forventer at komme det senere. Beregningerne i dette afsnit har vi også foretaget udelukkende med personer i beskæftigelse, hvilket ikke påvirker resultaterne.

ge fra arbejdsmarkedet, har vi inkluderet to spørgsmål om betydningen af handicap for den forventede tilbagetrækningsalder. De beskæftigede personer med handicap bliver bedt om at vurdere, om deres handicap har betydning for deres forventede tilbagetrækningsalder. Desuden er alle personer i beskæftigelse blevet bedt om at oplyse deres forventede tilbagetrækningsalder fra arbejdsmarkedet.

Tabel 2.16 viser, at 19,6 pct. af mændene har svaret, at deres handicap eller helbredsproblem betyder tidligere tilbagetrækning, mens 67,9 pct. ikke vurderer, at det har nogen betydning. Blandt kvinderne vurderer 29,6 pct., at deres handicap betyder tidligere tilbagetrækning, mens 51,8 pct. svarer, at det ingen betydning har. Blandt kvinderne svarer en større andel også "ved ikke" til spørgsmålet. Det tyder derfor på, at kvinder i højere grad end mændene oplever, at deres handicap påvirker det tidspunkt, hvor de trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

TABEL 2.16

Personer med et handicap i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det, fordelt efter, hvilken betydning de vurderer, at deres helbredsproblem eller handicap har for tidspunktet for deres tilbagetrækning. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
Tidligere tilbagetrækning	19,6	29,6	25,1
Senere tilbagetrækning	1,1	1,8	1,5
Ingen betydning	67,9	51,8	59,0
Ved ikke	11,4	16,8	14,4
I alt	100,0	100,0	100,0
Opvægtet beregningsgrundlag	166.432	204.857	371.290
Uvægtet beregningsgrundlag	739	996	1.735

Anm.: Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en chi²-test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

Tabel 2.17 viser den forventede tilbagetrækningsalder for beskæftigede mænd og kvinder med et handicap eller længerevarende helbredsproblem. Vi ser, at der både for personer med handicap og personer uden handicap er forskel mellem kønnene i forhold til den forventede tilbagetrækningsalder. Med en regressionsanalyse undersøger vi i bilagstabel B2.6, om kønsforskellen er større eller mindre blandt personer med handicap end blandt

personer uden handicap.⁸ Det viser sig, at forskellen i tilbagetrækningsalderen for mænd og kvinder med handicap ikke er signifikant forskellig fra kønsforskellen for personer uden handicap. Tendensen til, at kvinder forventer at trække sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet end mænd, er altså hverken mere eller mindre udpræget for personer med handicap end for personer uden handicap.

TABEL 2.17

Personer i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det, fordelt efter forventet tilbagetrækningsalder. Opgjort separat for personer hhv. med og uden handicap. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
<i>Personer med handicap***</i>			
60 år eller derunder	15,2	22,3	19,1
Over 60 år	51,7	40,2	45,4
Ved ikke	33,2	37,5	35,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Gns. tilbagetrækningsalder***	63,8	62,4	63,0
Opvægtet beregningsgrundlag	166.675	205.483	372.158
Uvægtet beregningsgrundlag	741	999	1.740
<i>Personer uden handicap***</i>			
60 år eller derunder	10,8	13,3	12,0
Over 60 år	56,7	48,9	53,0
Ved ikke	32,5	37,8	35,0
I alt	100,0	100,0	100,0
Gns. tilbagetrækningsalder***	64,4	63,5	64,0
Opvægtet beregningsgrundlag	1.469.989	1.323.905	2.793.894
Uvægtet beregningsgrundlag	6.512	6.680	13.192

Anm.: Der er foretaget en t-test for forskelle mellem gennemsnittene. Forskellen mellem mænd og kvinder er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. Asterisk ved "Personer med handicap" og "Personer uden handicap" angiver, at der er statistisk signifikant kønsforskel i andelen af personer, som forventer at trække sig tilbage, når de er over 60 år. Asterisk ved "Gns. tilbagetrækningsalder" angiver, at der er signifikant kønsforskel i den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder.

8. Vi benytter en regression, hvor hhv. køn, handicapstatus og deres interaktion er inkluderet som forklarende variable. Som afhængige variable har vi en binær indikator på, om personer har svaret "60 eller derunder" eller andet. Vi har benyttet både en lineær sandsynlighedsmodel og en logit-model (kun logit-modellen præsenteres i bilagsafsnittet).

JOBSØGNING

Vi så ovenfor, at beskæftigelsesandelen for kvinder med handicap er væsentligt lavere end for mænd med handicap, hvilket kan hænge sammen med kønsforskelle i forhold til jobsøgningsaktivitet. Denne problemstilling belyser vi dels ved at se på, hvor mange job de beskæftigede har søgt for at komme i beskæftigelse, dels ved at se på jobsøgningen blandt personer uden beskæftigelse.

For at afdække jobsøgningsaktiviteten blandt personer, som er aktive på arbejdsmarkedet, har vi spurgt alle personer i spørgeskemaundersøgelsen om, hvor mange arbejdspladser de har været ansat på i løbet af de seneste 10 år. Dem, der har været i beskæftigelse inden for denne periode, har vi spurgt om, hvor mange andre job de har søgt inden for samme periode for at få dette eller disse job. Hermed kan vi konstruere antallet af ansøgninger pr. job (arbejdsplads) og opnå et mål for, om personer med handicap skal søge flere stillinger for at komme i beskæftigelse end personer uden handicap. Vi har i Tabel 2.18 opdelt svarene i fire kategorier: 1) personer, som ikke har søgt andre job, 2) personer, som har søgt 1 andet job, 3) personer, som har søgt 2-10 andre job, og 4) personer, som har søgt mere end 10 andre job. Vi ser, at der ikke er signifikant kønsforskel på svarfordelingen for personer med handicap, hverken når vi ser på opdelingen i de fire ovenstående kategorier, det gennemsnitlige antal ansøgninger eller det gennemsnitlige antal ansøgninger for personer, som har søgt andre job i perioden.

Tabel 2.19 svarer til Tabel 2.18, blot for personer uden handicap. I denne tabel ser vi, at der er kønsforskelle i fordelingen af ansøgninger pr. job. Forskellene består primært i, at kvinder i højere grad end mænd har søgt andre job end det/dem, de har været ansat i. En større andel af kvinderne har således ansøgt mellem 2 og 10 andre stillinger pr. job, de har haft.

Vi ser således, at der blandt personer uden handicap er en tendens til, at mænd søger færre job end kvinder. Nogle årsager til dette kan være, at mænd foretrækker lange ansættelsesforhold, har mindre risiko for at blive ledige eller har en større chance for at få de job, de søger. Denne tendens ses ikke blandt personer med handicap, hvilket dermed kan indikere, at et handicap fjerner fokus fra kønnet i en jobsøgningssituation.

TABEL 2.18

Personer med handicap i alderen 16-64 år, som har været beskæftiget inden for de seneste 10 år, fordelt efter, hvor mange stillinger de har søgt pr. job, de har haft. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
Ikke søgt andre job	59,1	53,2	55,8
1 anden ansøgning pr. job	21,1	24,2	22,8
2-10 andre ansøgninger pr. job	15,8	17,1	16,5
Over 10 andre ansøgninger pr. job	3,9	5,6	4,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gns. antal andre jobansøgninger	4,5	2,9	3,6
Gns. antal jobansøgninger blandt personer, som har søgt andre job	10,9	6,3	8,2
Opvægtet beregningsgrundlag	169.483	212.297	381.780
Uvægtet beregningsgrundlag	824	1.113	1.937

Anm.: Der er foretaget t-test for forskelle mellem gennemsnittene. Forskellen mellem de to kategorier er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

TABEL 2.19

Personer uden handicap i alderen 16-64 år, som har været beskæftiget inden for de seneste 10 år, fordelt efter, hvor mange stillinger de har søgt pr. job, de har haft. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder***	I alt
Ikke søgt andre job	54,2	47,4	51,0
1 anden ansøgning pr. job	23,2	25,5	24,3
2-10 andre ansøgninger pr. job	18,0	22,8	20,3
Over 10 andre ansøgninger pr. job	4,6	4,3	4,4
I alt	100,0	100,0	100,0
Gns. antal andre jobansøgninger	3,1	2,5	2,8
Gns. antal jobansøgninger blandt personer, som har søgt andre job	6,7	4,7	5,7
Opvægtet beregningsgrundlag	1.330.059	1.181.869	2.511.929
Uvægtet beregningsgrundlag	6.139	6.336	12.475

Anm.: Der er foretaget t-test for forskelle mellem gennemsnittene. Forskellen mellem de to kategorier er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau.

I Tabel 2.20 ser vi på jobsøgningsaktiviteten blandt personer, som oplyser, at de ikke har været i beskæftigelse inden for de seneste 10 år. Vi har på baggrund af respondenternes oplysninger om antallet af jobsøgninger opdelt dem i to grupper. Personer, som ikke har søgt et job inden for de sidste 10 år, og personer, som har søgt en eller flere stillinger inden for

de sidste 10 år. Vi ser som ovenfor, at der ikke er kønsforskelle i jobsøgningen blandt personer med handicap. Derimod er der signifikant flere kvinder end mænd blandt personer uden handicap, som ikke har søgt job inden for de seneste 10 år.

TABEL 2.20

Personer uden beskæftigelse i alderen 16-64 år fordelt efter, hvor mange stillinger de har søgt de seneste 10 år. Opgjort separat for personer hhv. med og uden handicap. Opdelt efter køn. 2010. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt
<i>Personer med handicap</i>			
Ikke ansøgt job	93,4	94,7	94,2
1 eller flere mislykkede ansøgninger	6,6	5,3	5,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gns. antal mislykkede jobansøgninger	0,7	0,6	0,7
Opvægtet beregningsgrundlag	33.647	63.091	96.738
Uvægtet beregningsgrundlag	149	298	447
<i>Personer uden handicap**</i>			
Ikke ansøgt job	78,6	89,8	85,2
1 eller flere mislykkede ansøgninger	21,4	10,3	14,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Gns. antal mislykkede jobansøgninger	2,2	2,1	2,1
Opvægtet beregningsgrundlag	35.606	50.940	86.546
Uvægtet beregningsgrundlag	216	234	450

Anm.: Der er foretaget t-test for forskelle mellem gennemsnittene. Forskellen mellem de to kategorier er testet med en χ^2 -test. * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. Asterisk ved "Personer uden handicap" angiver, at der er statistisk signifikant kønsforskel i andelen af personer, som har søgt hhv. ingen stillinger eller mere end én stilling.

BILAG

BILAG TIL KAPITEL 2

BILAGSTABEL B2.1

Logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer med handicap i alderen 16-64 år. 2010.

	Estimat
Mand	0,3707 **
Enlig	-0,4098 **
Dansk statsborger	0,1916
<i>Alder (reference = 30-39 år)</i>	
16-29 år	-0,2602
40-49 år	-0,1440
50-64 år	-0,9541 ***
<i>Uddannelse (reference = ingen komp. udd.)</i>	
Erhvervsuddannelse	0,5868 ***
Kort videregående uddannelse	1,2678 ***
Mellemlang videregående uddannelse	0,9308 ***
Lang videregående uddannelse	1,3124 ***
<i>Handicapstørrelse (reference = mindre handicap)</i>	
Større handicap	-1,4488 ***

(Fortsættes)

BILAGSTABEL B2.1 (FORTSAT)

	Estimat
<i>Væsentligste handicapdimension (reference = mobilitet)</i>	
Sanser og kommunikation	0,6295
Psykisk lidelse	-0,6704 **
Sygdomme	0,0542
Konstant	0,7568

Anm.: T-test for signifikans: * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. n = 2.657.

BILAGSTABEL B2.2

Logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være ansat på særlige vilkår blandt beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år. 2010.

	Estimat
Mand	-0,3304
<i>Væsentligste handicapdimension (reference = mobilitet)</i>	
Sanser og kommunikation	-0,1221
Psykisk lidelse	0,5735
Sygdomme	-0,3638
Konstant	-0,9967 ***

Anm.: T-test for signifikans: * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. n = 1.284.

BILAGSTABEL B2.3

Logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at være ansat på særlige vilkår blandt beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år. 2010.

	Estimat
Mand	-0,2760
Enlig	0,3366
Dansk statsborger	-0,1711
<i>Alder (reference = 30-39 år)</i>	
16-29 år	-1,6247 *
40-49 år	0,4581
50-64 år	0,8521 *

(Fortsættes)

BILAGSTABEL B2.3 (FORTSAT)

	Estimat
<i>Uddannelse (reference = ingen komp. udd.)</i>	
Erhvervsuddannelse	-0,2917
Kort videregående uddannelse	-0,8328
Mellemlang videregående uddannelse	-0,5942 *
Lang videregående uddannelse	-2,1229 **
<i>Handicapstørrelse (reference = mindre handicap)</i>	
Større handicap	1,7198 ***
<i>Væsentligste handicapdimension (reference = mobilitet)</i>	
Sanser og kommunikation	0,1558
Psykisk lidelse	0,7886 *
Sygdomme	-0,3226
Konstant	-2,0222

Anm.: T-test for signifikans: * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. n = 1.269.

BILAGSTABEL B2.4

Logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at have hjælpemidler i arbejdet blandt beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år. 2010.

	Estimat
Mand	-0,6893 **
<i>Væsentligste handicapdimension (reference = mobilitet)</i>	
Sanser og kommunikation	0,6428
Psykisk lidelse	-0,3405
Sygdomme	-0,9095 ***
Konstant	-1,1333 ***

Anm.: T-test for signifikans: * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. n = 1.245.

BILAGSTABEL B2.5

Logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at have hjælpemidler i arbejdet blandt beskæftigede personer med handicap i alderen 16-64 år. 2010.

	Estimat
Mand	-0,6771 **
Enlig	-0,0103
Dansk statsborger	-0,7694
<i>Alder (reference = 30-39 år)</i>	
16-29 år	-0,8249
40-49 år	-0,4565
50-64 år	-0,3234
<i>Uddannelse (reference = ingen komp. udd.)</i>	
Erhvervsuddannelse	-0,0253
Kort videregående uddannelse	0,4305
Mellemlang videregående uddannelse	-0,1645
Lang videregående uddannelse	0,2835
<i>Handicapstørrelse (reference = mindre handicap)</i>	
Større handicap	1,0276 ***
<i>Væsentligste handicapdimension (reference = mobilitet)</i>	
Sanser og kommunikation	0,9137
Psykisk lidelse	-0,6624
Sygdomme	-0,8490 **
Konstant	-0,5255

Anm.: T-test for signifikans: * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. n = 1.230.

BILAGSTABEL B2.6

Logistisk regression, der estimerer sandsynligheden for at have en forventet tilbagetrækningsalder på under 60 år blandt personer i alderen 16-64 år, som er i beskæftigelse eller forventer at komme det. 2010.

	Estimat
Mand	-0,2314 **
Har et handicap	0,3897 **
<i>Interaktion</i>	
Handicap x mand	0,2376
Konstant	-1,8784 ***

Anm.: T-test for signifikans: * angiver, at forskellen er signifikant på et 5-procents-niveau, ** at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau, og *** at forskellen er signifikant på et 0,1-procents-niveau. n = 14.932.

LITTERATUR

- Bengtsson, S. (2008): *Handicap og samfundsdeltagelse 2006*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 08:18.
- Bengtsson, S. & J. Greve (2004): "Defining Disability in Applied Social Research". I: Tøssebro, J. & A. Kittelsaa (red.): *Exploring the Living Conditions of Disabled People*. Lund: Studentlitteratur, s. 157-180.
- Christensen, A.I., M. Davidsen, O. Ekholm, S.E. Hansen, M. Holst & K. Juel (2011): *Den nationale sundhedsprofil 2010 – Hvordan har du det?* København: Sundhedsstyrelsen.
- Deding, M. & M. Lausten (2008): "Kønsarbejdsdeling i familien og på arbejdsmarkedet". I: Emerek, R. & H. Helle (red.): *Lige muligheder – Frie valg? Om det kønsopdelte arbejdsmarked gennem et årti*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 08:24, s. 293-316.
- Emerek, R. & H. Holt (2008): "Det kønsopdelte danske arbejdsmarked". I: Emerek, R. & H. Helle (red.): *Lige muligheder – Frie valg? Om det kønsopdelte arbejdsmarked gennem et årti*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 08:24, s. 27-66.
- Høgelund, J., T. Filges & S. Jensen (2003): *Langvarigt sygefravær: hvad sker der og hvordan går det?* København: Socialforskningsinstituttet 03:20.
- Holt, H., L.P. Geerdsen, G. Christensen, C. Klitgaard & M.L. Lind (2006): *Det kønsopdelte arbejdsmarked: en kvantitativ og kvalitativ behyjsning*. København: Socialforskningsinstituttet 06:02.

- Larsen, B., H.K. Schademan & J. Høgelund (2008): *Handicap og beskæftigelse 2006. Vilkår og betingelser for handicappede på arbejdsmarkedet*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 08:10.
- Larsen, M. (2008): "Det kønsopdelte arbejdsmarked og tilbagetrækningsalder". I: Emerek, R. & H. Helle (red.): *Lige muligheder – Frie valg? Om det kønsopdelte arbejdsmarked gennem et årti*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 08:24, s. 221-240.
- Lausten, M. & K. Sjørup (2003): *Hvad kvinder og mænd bruger tiden til*. København: Socialforskningsinstituttet 03:08.
- Thomsen, L.B. & J. Høgelund (2011): *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2010*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 11:08.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2010

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 10:01 Henriksen, A.C.: *Coaching af sygedagpengemodtagere. En pilotundersøgelse med eksperimentelt design.* 69 sider. ISBN: 978-87-7487-961-9. Kr. 70,00.
- 10:02 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H. & Jensen, V.M.: *Introduktion til dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 1.* 97 sider. ISBN: 978-87-7487-962-6. Kr. 100,00.
- 10:03 Christensen, E.: *Grønlandske børn i Danmark.* 87 sider. ISBN: 978-87-7487-963-3. Kr. 90,00.
- 10:04 Henriksen, A.C.: *Veje til beskæftigelse. En kvalitativ undersøgelse af indsatser over for ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere.* 132 sider. ISBN: 978-87-7487-964-0. Kr. 130,00.
- 10:05 Gensby, U. & Thuesen, F.: *På vej mod job efter en arbejdsskade. En evaluering af arbejdsskadestyrelsens Fastholdelsescenter.* 128 sider. ISBN: 978-87-7487-965-7. Kr. 120,00.
- 10:06 Egelund, T., Jakobsen, T.B., Hammen, I., Olsson, M. & Høst, A.: *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag.* 376 sider. ISBN: 978-87-7487-966-4. Kr. 375,00.

- 10:07 Bach H.B. & Henriksen A.C.: *Gravides sygefravær*. 126 sider. ISBN: 978-87-7487-967-1. Kr. 130,00.
- 10:08 Bach H.B.: *Gravid og Fængselsbetjent*. 36 sider. ISBN: 978-87-7487-968-8. Netpublikation.
- 10:09 Madsen, M.B, Holt, H., Jonassen, A.B. & Schademan, H.K.: *Kvinder og mænd i den offentlige sektor. Karrieremonstre, lederønsker og ledermuligheder*. 274 sider. ISBN: 978-87-7487-969-5. Kr. 270,00.
- 10:10 Larsen, M.: *Lønforskelle mellem kvinder og mænd i 2007. Analyser for lønkommissionen*. 86 sider. ISBN: 978-87-7487-970-1. Kr. 90,00.
- 10:11 Thuesen, F.: *Ledelsen og motivation i den offentlige sektor. Et litteraturstudium*. 100 sider. ISBN: 978-87-7487-971-8. Kr. 100,00.
- 10:12 Deding, M. & Holt, H. (red.): *Hvorfor har vi lønforskelle mellem kvinder og mænd? En antologi om ligeløn i Danmark*. 246 sider. ISBN: 978-87-7487-972-5. Kr. 250,00.
- 10:13 Knudsen, L. & Nielsen, V.L.: *Effekten af kommunernes forebyggende foranstaltninger for unge. Forebyggende foranstaltninger i eget miljø sammenlignet med anbringelse uden for hjemmet*. 152 sider. ISBN: 978-87-7487-973-2. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 10:14 Lausten, M., Hansen, H. & Albæk Nielsen, A.: *Udsatte børnefamilier i Danmark*. 212 sider. ISBN: 978-87-7487-976-3. Netpublikation.
- 10:15 Christensen, G., Mikkelsen, M.F., Pedersen, K.B. & Amilon, A.: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. Kortlægning og programevaluering af Landsbyggefondens 2006-10-pulje*. 164 sider. ISBN: 978-87-7487-977-0. Vejledende pris 160,00 kr.
- 10:16 Bengtsson, S., Mateu, N.C. & Høst, A.: *Blinde børn – integration eller isolation? Blinde børns trivsel og vilkår i hjemmet, fritiden og skolen*. 136 sider. ISBN: 978-87-7487-978-7. Vejledende pris 140,00 kr.
- 10:17 Bengtsson, S., Mateu, N.C. & Høst, A.: *Blinde og stærkt svagsynede. Barrierer for samfundsdeltagelse*. 122 sider. ISBN: 978-87-7487-979-4. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 10:18 Ellerbæk, L.S. & Thuesen, F.: *Projekt arbejdsplads for højtuddannede. Følgeforskning for Region Midtjylland*. 99 sider. ISBN: 978-87-7487-980-0. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:19 Jakobsen, V. & Ellerbæk, L.S.: *Løn- og arbejdsforhold for kvinder og mænd i kokkefaget*. 71 sider. ISBN: 978-87-7487-981-7. Netpublikation.

- 10:20 Ottosen, M.H., Andersen, D., Nielsen, L.P., Lausten, M. & Stage, S.: *Børn og unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2010*. 155 sider. ISBN: 978-87-7487-982-4. Vejledende pris: 260,00 kr.
- 10:21 Kofod, J.E., Benwell, A.F., Kjær, A.A.: *Hjemvendte soldater. En interviewundersøgelse*. 76 sider. ISBN: 978-87-7487-983-1. Netpublikation.
- 10:22 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H., Heiner Schmidt, L. & Aaquist, M.: *Forebyggende foranstaltninger 0-4 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 2*. 184 sider. ISBN: 978-87-7487-984-8. Vejledende pris: 195,00 kr.
- 10:23 Christensen, E., Lindstrøm, M. & Mølholt, A.-K.: *Efterværn for voldsudsatte kvinder. Krisecentrenes støtte og hjælp til kvinder, som flytter fra centrene*. 95 sider. ISBN: 978-87-7487-985-5. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:24 Jensen, V.M. & Nielsen, L.P.: *Veje til ungdomsuddannelse 1. Statistiske analyser af folkeskolens betydning for unges påbegyndelse og gennemførelse af en ungdomsuddannelse*. 211 sider. ISBN: 978-87-7487-986-2. Netpublikation.
- 10:25 Espersen, L.D.: *Bekymrende identiteter. Ph.d.-afhandling*. 260 sider. ISBN: 978-87-7487-987-9. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:26 Høgelund, J., Tørslev, M.K. & Weibel, K.: *Sygemeldte og førtidspensionister med handicap. Jobcentermedarbejderes perspektiver på jobcentrenes indsats*. 101 sider. ISBN: 978-87-7487-986-6. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 10:27 Lyk-Jensen, S.V., Jacobsen, J. & Heidemann, J.: *Soldater – før, under og efter udsendelse. Et litteraturstudie*. 92 sider. ISBN: 978-87-7487-989-3. Netpublikation.
- 10:28 Thuesen, F., Holt, H., Jensen, S. & Brink Thomsen, L.: *Virksomheders sociale engagement*. 172 sider. ISBN: 978-87-7487-990-9. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 10:29 Jakobsen, V. & Liversage, A.: *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet. Litteraturstudier og registerdata*. 175 sider. ISBN: 978-87-7487-991-6. Vejledende pris: 176,00 kr.
- 10:30 Christoffersen, M.N.: *Børnemishandling i hjemmet*. 120 sider. ISBN: 978-87-7487-992-3. Netpublikation.
- 10:31 Jakobsen, T.B., Hammen, I. & Steen, L.: *Efterværn – støtte til tidligere anbragte unge*. 94 sider. ISBN: 978-87-7487-993-0. Vejledende pris: 90,00 kr.

- 10:32 Korzen, S., Fisker, L. & Oldrup, H.: *Vold mod børn og unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever*. 127 sider. ISBN: 978-87-7487-994-7. Netpublikation.
- 10:33 Mateu, N.C.: *Hjælpeplanen for spilleafhængige. Kortlægning af telefonsamtaler i Danmark og Norge i perioden 2008-2009*. 50 sider. ISBN: 978-87-7487-995-4. Netpublikation.
- 10:34 Egelund, T., Böcker Jakobsen, T. & Steen, L.: *"Det er jo min familie!" Beretninger fra børn og unge i slægtspleje*. 126 sider. ISBN: 978-87-7487-996-1. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 10:35 Christensen, E.: *Alkoholproblemer og partnervold*. 48 sider. ISBN: 978-87-7487-997-8. Vejledende pris: 50,00 kr.
- 11:01 Liversage, A., Jakobsen, V. & Rode Hansen, I.: *"Det var ikke nemt, men jeg klarede det!" Interviewundersøgelse med etniske minoritetskvinder om uddannelse*. 156 sider. ISBN: 978-87-7119-000-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 11:02 Filges, T. & Holt, H.: *AC-arbejdskraft i den vestlige del af Region Midtjylland. Muligheder og barrierer*. 96 sider. ISBN: 978-87-7119-001-4. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:03 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H., Heiner Schmidt, L. & Aaquist, M.: *Forebyggende foranstaltninger 5-9 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 3*. 184 sider. ISBN: 978-87-7119-002-1. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 11:04 Jacobsen, J. & Lindstrøm, M.: *Lokal integration af førtidspensionister*. 110 sider. ISBN: 978-87-7119-003-8. Vejledende pris: 110 kr.
- 11:05 Deding, M. (red.): *Forskning om tvang i misbrugsbehandling. En kortlægning foretaget af SFI Campbell*. 110 sider. ISBN: 978-87-7119-004-5. Netpublikation.
- 11:06 Oldrup, H., Lindstrøm, M. & Korzen, S.: *Vold mod førskolebørn. Praksis og barrierer for opsporing og underretning*. 110 sider. ISBN: 978-87-7119-005-2. Netpublikation.
- 11:07 Christensen, E.: *Væk fra Grønland. Udsatte grønlandere, der er flyttet til Danmark med deres børn*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-006-9. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:08 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2010*. 140 sider. ISBN: 978-87-7119-007-6. Vejledende pris: 140,00 kr.

- 11:09 Bengtsson, S., Hansen, H. & Røgeskov, M.: *Børn med en funktionsnedsættelse og deres familier. Den første kortlægning i Norden*. 108 sider. ISBN: 978-87-7119-008-3. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 11:10 Vitus, K. & Kjær, A.A.: *PSP-samarbejdet. En kortlægning af PSP-Frederiksberg, Odense, Amager og Esbjerg*. 201 sider. ISBN: 978-87-7119-009-0. Netpublikation.
- 11:11 Graversen, B.K.: *Tættere på arbejdsmarkedet? Om effektmåling af beskæftigelsesindsatsen for ikke-arbejdsmarkedsparate ledige*. 78 sider. ISBN: 978-87-7119-010-6. e-ISBN: 978-87-7119-048-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 11:12 Andersen, D., Thomsen, R., Langhede, A.P., Albæk Nielsen, A. & Toft Hansen, A.: *Skolernes samarbejde. Kortlægning af skolernes kontakt med kommunale forvaltninger og andre institutioner*. 249 sider. ISBN: 978-87-7119-011-3. Netpublikation.
- 11:13 Larsen, M., Bach, H.B. & Ellerbæk, L.S.: *55-70-åriges forbliven på arbejdsmarkedet. Adfærd, forventninger, aftaler og kendskab til regler*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-012-0. e-ISBN: 978-87-7119-045-8. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 11:14 Christoffersen, M.N. & Hammen, I.: *ADHD-indsatser. En forskningsoversigt*. 129 sider. ISBN: 978-87-7119-013-7. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 11:15 Oldrup, H., Korzen, S., Lindstrøm, M. & Christoffersen, M.N.: *Vold mod børn og unge. Hovedrapport*. 95 sider. ISBN: 978-87-7119-014-4. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:16 Rostgaard, T., Bjerre, L., Sørensen, K. & Rasmussen, N.: *Omsorg og etnicitet. Nye veje til rekruttering og kvalitet i ældreplejen*. 207 sider. ISBN: 978-87-7119-015-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 11:17 Bengtsson, S., Alim, W., Holmskov, H. & Lund, A.: *Sociale indsatser til mennesker med ADHD. En kortlægning*. 166 sider. ISBN: 978-87-7119-017-5. e-ISBN: 978-87-7119-040-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:18 Böcker Jakobsen, T., Langhede, A.P. & Sørensen, K.: *Lige muligheder – støtte til udsatte børn og unge. Evalueringsrapport 1: Beskrivelse af igangsatte forsøgsprojekter*. 87 sider. ISBN: 978-87-7119-016-8. Netpublikation.
- 11:19 Albæk, K. & Brink Thomsen, L.: *Er kvindeafgang lavtlønsfag? En analyse af sammenhængen mellem løn og andelen af kvinder i enkelte arbejds-*

- funktioner*. 97 sider. ISBN: 978-87-7119-018-2. Vejledende pris: 97,00 kr.
- 11:20 Knudsen, L. & Egelund, T.: *Effekter af slægtspleje. Slægtsanbragte børn og unges udvikling sammenlignet med plejebørn fra traditionelle plejefamilier*. 161 sider. ISBN: 978-87-7119-019-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:21 Kofod, J., Dyrvig, T.F., Markwardt, K., Lagoni, N., Bille, R., Termansen, T., Christiansen, L., Toldam, E.J. & Vilshammer, M.: *Prostitution i Danmark*. 395 sider. ISBN: 978-87-7119-020-5. Vejledende pris: 390,00 kr.
- 11:22 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse i 2010. Regionale Forskelle*. 68 sider. ISBN: 978-87-7119-021-2. e-ISBN: 978-87-7119-022-9. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 11:23 Amilon, A.: *Supplerende arbejdsmarkedspension. Hvorfor vælger eller fravælger førtidspensionister ordningen?* 92 sider. ISBN: 978-87-7119-023-6. e-ISBN: 978-87-7119-024-3. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:24 Christensen, E. & Hansen, H.: *Den sociale indsats for børn og unge i Grønland. Kortlægning af aktiviteterne 2011*. 44 sider. ISBN: 978-87-7119-025-0. e-ISBN: 978-87-7119-026-7. Vejledende pris: 40,00 kr.
- 11:25 Lyk-Jensen, S.V., Weatherall, C.D., Heidemann, J., Damgaard, M. & Glad, A.: *Soldater før og under udsendelse. En kortlægning*. 190 sider. e-ISBN: 978-87-7119-028-1. Netpublikation.
- 11:26 Ottosen, M.H. & Stage, S.: *Dom til fælles forældremyndighed. En evaluering af forældreansvarsloven*. 257 sider. ISBN: 978-87-7119-029-8. e-ISBN: 978-87-7119-030-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 11:27 Liversage, A. & Leelo Knudsen, L.: *Kvinder i byggefag. En interviewundersøgelse*. 131 sider. ISBN: 978-87-7119-031-1. e-ISBN: 978-87-7119-032-8. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 11:28 Chistensen, E. & Hansen, H.: *Kalaallit nunaanni meeqqanut inuusut-tunullu isumaginninnikkut suliniutit*. 46 sider. ISBN: 978-87-7119-033-5. e-ISBN: 978-87-7119-034-2. Vejledende pris: 40,00 kr.
- 11:29 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H., Vammen, K.S., Schmidt, L.H. & Legendre, A.-C.: *Forebyggende foranstaltninger 10-13 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 4*. 184 sider. ISBN: 978-87-7119-036-6. e-ISBN: 978-87-7119-037-3. Vejledende pris: 180,00 kr.

- 11:30 Bengtsson, S.: *Danmark venter stadig på sin psykiatireform. Et rids af udviklingen de seneste årtier.* 78 sider. ISBN: 978-87-7119-038-0. e-ISBN: 978-87-7119-039-7. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 11:33 Bo Larsen, M., Jacobsen, S. & Jensen, S.: *Socialt bedrageri. Et litteraturstudie.* 100 sider. e-ISBN: 978-87-7119-044-1. Netpublikation.
- 11:36 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Køn, Handicap og beskæftigelse i 2010.* 47 sider. e-ISBN: 978-87-7119-053-3. Netpublikation.
- 11:39 Jin Pedersen, M., Rosdahl, A., Winther, S.C., Langhede, A.P. & Lynggaard, M.: *Ledelse af folkeskolerne. Vilkår og former for skoleledelse.* 283 sider. e-ISBN: 978-87-7119-058-8. Netpublikation.

KØN, HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE

Der findes kun få danske undersøgelser, som belyser kønsforskelle i beskæftigelsessituationen for personer med handicap. Denne rapport belyser dette emne ud fra en spørgeskemaundersøgelse med ca. 19.000 personer.

Rapporten viser bl.a., at flere kvinder end mænd mellem 16 og 64 år har et handicap. Herudover viser undersøgelsen, at mænd med handicap oftere er i beskæftigelse end kvinder med handicap. De kvinder med handicap, som er i beskæftigelse, er i langt højere grad end mænd ansat på særlige vilkår. En del af forklaringen på disse forskelle er, at der er forskelle på typen og størrelsen af de handicap, som kvinder og mænd har.

Selvom man tager højde for dette og for andre forhold, er der dog stadig en forskel i beskæftigelsen, der ikke kan forklares ud fra rapportens data.

Rapporten er blevet til i forbindelse med Danske Handicaporganisationers projekt om køn, handicap og beskæftigelse. Den er finansieret af Specialfunktionen for ligestilling.